

15. Mezinárodní festival koncertního melodramu Praha

text: LUKÁŠ PAULŮ

odpovídá: PhDr. VĚRA ŠUSTÍKOVÁ, ředitelka festivalu

Žofín 2010 - Hippodamie
2. díl - O. Brousek, T. Kostková,
J. Teplý, Moravská filharmonie
Olomouc, dirigent J. Petrdlík,
režie V. Šustíková

// Při jaké příležitosti, kdo a kdy festival koncertního melodramu založil?

Začátky festivalu nebyly přímočaré; můj bezprostřední zájem o melodram vzbudilo pozvání Stanfordské univerzity v Kalifornii na mezinárodní sympozium o melodramu, které se mělo konat v květnu 1996. Vytvořit příspěvek o dosud nezmapovaném českém melodramu představovalo poměrně náročnou heuristickou práci, neexistence nahrávek na CD mě přinutila potýkat se s problematikou živé interpretace i režie. Veškerou přípravu se mi nakonec podařilo zúročit nejen příspěvkem na Mezinárodní vědecké konferenci Opera and Song without Singing - Musical Melodrama, Stanford University, ve dnech 24.- 26. 5. 1996, ale především uspořádáním koncertního turné po velkých městech USA a Kanady od 19.5. do 15. 6. 1996 (Los Angeles, San Francisco, Stanford, Portland, Vancouver, Montreal, Toronto, New York), kterého se spolu se mnou zúčastnil klavírista B. Krajný a američtí herci P. Pav, R. Pugh a S. Stanfordski. Tam – pod dojmem spontánního přijetí americkým publikem a projevů ocenění od tamních muzikologů – jsem připadla na myšlenku oživit český melodram především na domácí půdě.

Po svém návratu do Prahy jsem našla pochopení u členů výboru Společnosti Zdeňka Fibicha (SZF), a protože v té době byla aktuální i příprava Fibichova životního jubilea na rok 2000, byla jsem pověřena zpracováním rozsáhlého projektu SZF Mezinárodní oslavy Zdeňka Fibicha pod záštitou UNESCO v rámci akce Praha - evropské město kultury roku 2000. A to byla příležitost i pro melodram.

V této souvislosti se festival koncertního melodramu vyvinul z původně jednorázové přehlídky koncertního melodramu, kterou jsme nastudovali spolu s režisérem L. Poživilem a uvedli v časovém rozmezí 18.10. – 15.11. v roce 1998. Naším prvním sponzorem se stal B. Gaydečka, umožnil nám zdarma konání akce ve svém Klubu Lávká na Praze 1. Zajistil i propagační materiály, na nichž se poprvé objevilo „Festival čes-

Večer mladých v Českém muzeu hudby 2009
– H. Kusnjerová a orch. Quatro

Rudolfinum 2007 - Soňa Červená a Česká filharmonie

kého koncertního melodramu“. Ohlasy si vynutily pokračování. Pořadatelství se ujala dnes již neexistující Česká hudební společnost, já jsem byla jmenována uměleckou ředitelkou festivalu. Teprve třetí přehlídka melodramu v roce 2000, která byla součástí Mezinárodních oslav Zdeňka Fibicha, měla zahraniční účast interpretů a od té doby festival nese současný název.

// Co je hlavním cílem a do jaké míry se daří plnit?

Festival koncertního melodramu je jedním z výstupů mého projektu Oživení koncertního melodramu, který zahrnuje jak vědecký výzkum a ediční počiny, tak odbornou výuku na uměleckých školách, přednášky, semináře, umělecké dílny, Mezinárodní soutěž Zdeňka Fibicha v interpretaci melodramů a – pro veřejnost nejvýraznější – především Mezinárodní festival koncertního melodramu Praha.

Cílem celkového projektu bylo oživit melodram po zhruba čtyřicetileté přestávce, kdy se téměř vytratil z povědomí české kulturní veřejnosti, připravit všestranné podmínky pro vznik nové, kvalitní tvorby, interpretace a recepce melodramu, o jehož nových možnostech vývoje jsem přesvědčena.

Festival pak představuje tu složku komplexního projektu, která se obrací k široké veřejnosti, seznamuje ji s celým bohatstvím českého koncertního melodramu ve srovnání se špičkovými díly zahraničními a ukazuje jí sílu mimořádného emocionálního účinku, který je dosažitelný pouze díky specifickému spojení hereckého projevu s hudbou. Přesvědčit o tom může však jen špičkové nastudování s poučenou režii.

Pokud jde o seznámení s repertoárem tohoto oboru, pak festival za dobu své patnáctileté existence uvedl již z české tvorby téměř vše, co je umělecky hodnotné a stojí za současnou pozor-

// Cílem celkového projektu bylo oživit melodram po zhruba čtyřicetileté přestávce, kdy se téměř vytratil z povědomí české kulturní veřejnosti...

Bratrovrah - P. Stach a F. Sychra, Divadlo ABC 2011 - Jihočeská komorní filharmonie, dirigent J. Petrdlik, režie V. Šustíková

// Ze světové literatury v originálním i českém znění zazněla již také celá řada u nás do té doby neznámých melodramů.

nost, nyní se stále více obrací k rozvíjení nové české tvorby. Ze světové literatury v originálním i českém znění zazněla již také celá řada u nás do té doby neznámých melodramů. Mrzí nás jen, že větší projekty narážejí na nedostatek finančních možností. Pokud se jedná o kvalitu nastudování, domnívám se, že se za 15 let podařilo vytvořit stále se rozrůstající tým umělců, kteří tento nelehký obor ovládají na velmi dobré úrovni a celá řada nastudování předčila i světové parametry, jak jsme je mohli porovnat při návštěvách některých zahraničních špičkových umělců (např. M. York, Duo Pianoworte aj.)

// Kolikačlenný tým se účastní příprav?

Možná vás to zaskočí, ale tento světově ojedinělý festival nemá dodnes žádný přípravný štáb profesionálních manažerů. Veškerou manažerskou přípravu, celkovou dramaturgii festivalu a režii většiny koncertů dělám sama ve svém volném čase při plném pracovním úvazku v Českém muzeu hudby. Jeden z koncertů připravuje vždy režisér Poživil, s nímž také konzultuji problémy dramaturgie či hereckého obsazení apod. S manažerskou přípravou si vzájemně pomáháme s Martou Hrachovinovou, které jsem po deseti letech předala řízení soutěže. S jednotlivými problémy se pak obracím na celou řadu spolupracovníků z řad našich stálých interpretů a skladatelů – členů Společnosti Z. Fibicha.

// Ve spolupráci a za podpory kterých subjektů festival funguje?

K dnešnímu dni má festival již ustálené spolupracující subjekty: České muzeum hudby, HAMU a Státní konzervatoř v Praze, v jednotlivých ročnících se přidávají další instituce a orchestry podle konkrétní dramaturgie. Finančně nás podporuje MK ČR, Magistrát hl.m.Prahy, Městská část Prahy 1 formou grantů, dále pak

OSA, NČHF a NŽU podle svých možností. Bohužel se finanční podpory rok od roku zmenšují, a tak spolupráce s ostatními subjekty závisí stále více na jejich dobré vůli. O mediální podporu se každoročně obracím na Český rozhlas, Hudební rozhledy, Harmonii, Českou kulturu aj.

// Díla kterých současných českých autorů byla již například zařazena na program minulých ročníků?

Spolupracujících autorů je za ta léta opravdu hodně. Jen vyjmenování všech by zabralo zvláštní přílohu. Pro festival píší jak autoři renomovaní, tak mladí z řad studentů HAMU. Už před pěti lety na 10. ročníku festivalu zazněla 100. premiéra původní české skladby, v roce 2010 na 13. ročníku to byla 150. premiéra, na loňském festivalu odeznělo dalších 14 děl a letos se možná dostaneme k číslu 180.

Z autorů, kteří vytvořili melodram přímo pro festival, jmenuji alespoň S. Bodorovou, J. F. Fišera, J. Gemrotu, L. Hurníka, M. Ivanoviče, J. Klusáka, V. Kučeru, L. Matouška, J. Sternwalda, M. Štědroně, P. Trojana a další. Více než třikrát jsme spolupracovali s autory A. Březinou, V. Clarem, J. Duškem, M. Hyblerem, O. Ježkovou, I. Kurzem, O. Kvěchem, J. Matysem, V. Shuklinou, J. Smolkou, J. Temlem, J. Trojanem, E. Viklickým.

Přes pět skladeb festivalu určili J. Hlaváč, M. Mazourová a J. Pakandl. Jedenáct skladeb jsme uvedli Z. Zahradníkovi a „festivalovým skladatelem“ se stal J. Marek, který už festivalu věnoval dvanáct velmi různorodých děl.

// Vznikají na jednotlivé ročníky také skladby na objednávku?

Ano, v některých ročnících jsem chtěla například uvést program k výročí Shakespeara. Oslovila jsem tedy několik skladatelů s výzvou, zda by nechtěli vytvořit melodram na Shakespearův text. Ovšem výběr a způsob ztvárnění byl zcela na autorech. Asi třikrát jsem také pořádala jakýsi melodramatický kabaret, kdy jsem vyzývala autory,

Žofín 2010 Hippodamie - 2. díl O. Brousek, T. Kostková, J. Teplý v režii V. Šustíkové

aby napsali něco pro tento specifický pořad. Zcela výjimečně se stane, že básník přinese text a žádá o zprostředkování jeho zhudebnění. Většinou se ale touto cestou spolupráce neuskuteční.

// Bývá hudební program zaměřen především na díla českých skladatelů nebo nabízí prostor pro celosvětový repertoár?

Poměr obou složek se každý rok mění podle konkrétně zaměřené dramaturgie. V roce české hudby či o výročí českých autorů převažují česká díla, v letech světových výročí díla světová. Jinak zařazujeme zahraniční díla klasická i soudobá jako srovnání s českými díly s určitou předváděnou problematikou melodramu. Když to finanční dotace umožní, zveme také zahraniční interprety s programem z jejich národní tvorby.

// Poodhalíte program letošního ročníku?

Zrovna letos jsou pozváni interpreti z Německa Klaus Zelm a Peter Tonger, kteří nás na zahajovacím koncertu 21. 10. seznámí s nejnovější německou tvorbou posledních pěti let. Koncert je věnován vzpomínce 100 let od premiéry kultovního světového melodramu Pierrot Luniare od Arnolda Schönberga, který zde zazní v nastudování mladých talentovaných interpretů Terezie Švarcové a ansámblu řízeného dirigentem J. Petrdlíkem. Jinak je letošní 15. ročník festivalu věnován převážně nové české tvorbě, kterou doplní ta nejlepší díla z uplynulých ročníků.

// Na který z koncertů se vy sama nejvíce těšíte?

Na to je těžká odpověď. Každý koncert je něčím zajímavý; těším se na zahraniční hosty, na vítěze Mezinárodní soutěže Zdeňka Fibicha v interpretaci melodramů, kam se letos přihlásilo i mimořádné množství zahraničních soutěžících, na novinky, až je teď začnu hlouběji studovat s interprety, a hlavně na humorné hříčky na závěr festivalu 25.11.

// Co byste festivalu přála do dalších ročníků?

Některá přání jsem si už splnila; festival se stále rozvíjí, přitahuje nové mladé spolupracovníky, kteří snad jednou nahradí i mě. Má své publikum a přímo či nepřímo inspiruje další aktivity u nás i v zahraničí.

Do budoucích let mám jen dvě přání, i když nejsou zrovna skromná:

Za prvé: moci na profesionální úrovni natočit ta špičková provedení zajímavých děl, která jsou spjata s určitými interprety, která odezněla na našem festivalu a nezůstane po nich ani stopa.

Za druhé: získat uměnímilovného sponzora či obnovit kdysi silnou podporu ministerstva kultury, abychom mohli uskutečnit nastudování světových děl mimořádné kvality, která však vyžadují náročnější přípravu a rozsáhlejší obsazení (např. díla Prokofjeva, Griega, Strausse, Fibicha i českých soudobých autorů).

// Už před pěti lety na 10. ročníku festivalu zazněla 100. premiéra původní české skladby, v roce 2010 to byla 150. premiéra, na loňském festivalu odeznělo dalších 14 děl a letos se možná dostaneme k číslu 180.

Žofín 2010 Hippodamie - 3. díl - J. Meduna, C. Mayerová, P. Kostka; Moravskou filharmonii řídí J. Petrdlík, režie V. Šustíková